

vroeger ontvangen van de waarheid, of **dat er eenig werk met kracht** begon en voortduurde in het geweten. Het „woord” dus, waar de Heere hen beveelt in te blijven, moet eenigermate aan **hunne consciëntiën** gehecht, op hunne harten gebonden en met Goddelijke kracht in hunne emoederen gegrift zijn, vóór dat zij daarin *konden* blijven. 4 ant het spreekt van zelf, dat zij niet konden blijven in iets, dat nog nooit *begonnen* was. En dit leidt **ons**, om te overwegen wat het eerste begin is van een werk der genade, in des menschen ziel, hetwelk bestaat in de geestelijke vastbinding der Goddelijke **waarheid** met kracht op zijne consciëntie. Eenige woorden (en niet altijd hebben wij door *woorden* juist eenige letteren en lettergrepen te verstaan, maar eene geestelijke waarheid) worpen met kracht op het geweten vastgebonden en door den Heiligen Geest in de ziel thuis gebracht. En wat is het gevolg? **Zoodra** is het woord niet in des menschen consciëntie gedaald, of het brengt eene bepaalde uitwerking voort ; **en** de **Heere** heeft ons verschillende gelijkenissen gegeven, om de natuur dezer uitwerking aan te wijzen,

Hij vergelijkt het b.v. bij **eenen** zuurdeesem: „**Het Koninkrijk der Hemelen is gelijk een zuurdeesem, welken eene vrouw nam en verbergde in drie maten meels, tot dat het geheel gezuurd was.**” (**Matth. 13 : 33.**) Daar wijst de Heere aan, welke de uitwerkselen zijn van **Gods** Woord, gelegd op eens menschen **conscientie**, door dezelve, met de zuring van **eenen** klomp zuurdeegs in drie maten **meels**, te vergelijken. De **geheele** klomp wordt er door gegist, opgelicht, opgerezen, doordrongen en doorzuurd ; het deeg is niet meer dat het te voren was; daar heeft eene verandering plaats, waardoor het niet meer meel en zout en water is, maar de zuurdeesem heeft het **zoo** doorgedrongen en er zich in verspreid, en als **ware** herschaperen, dat er **eene** nieuwe zelfstandigheid van gevormd is, welke wij, gebakken zijnde, brood noemen. **Zoo** is het met het Woord van God op 's menschen hart tehuis gebracht. Het ligt daar niet als een steen op de straat, onwerkzaam, zonder iets voort te brengen, ter plaatse waar het gesteld is; maar het verspreidt **eenen** verborgen indruk door de ziel des menschen, en daardoor wordt hij wedergeboren. Overeenkomstig deze woorden : „**Naar Zijnen wil heeft hij OMS gebaard door het Woord der waarheid**, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen,” (Jac. 1 : 18.) „**Wedergeboren**,” zegt de apostel Petrus, „**door het levende en eeuwig blijvend Woord van God**,” (1 Petr. 1 : 23).

Doch de Heere gebruikt een ander zinnebeeld, om dit zelfde werk te vertoonen, Hij vergelijkt het Koninkrijk der genade in de ziel bij het zaad, geworpen in den akker. **Daar wordt ons** de uitwerking van een werk der genade even klaar en

bepaald aangewezen en uitgeschetst. Het zaad ligt niet ter plaatse, waar het valt, als een kesteen neder; maar, **nadat** het in den goeden grond gevallen is, heeft er **eene** verandering plaats. Licht, hitte en vochtigheid spannen allen tezamen; en het gevolg is, dat het zaad nederwaarts wortelen schiet en opwaarts een blad of bolster begint te vertoonen. **Zoo** is het met **Gods** woord, dat op 's menschen hart is vastgebonden: het licht, de warmte en de bevochtiging van **Gods** Geest, werkende met het Woord, doen het uitspruiten en wortelen schieten — **nederwaarts** vastwortelende **in** de consciëntie, en **op**waarts uitspruitende tot een God-verheerlijkende belijdenis. **Dit** is het geheele verschil, tusschen het Woord te ontvangen, in de letter, en het te ontvangen in kracht.

Nog eens: de apostel, sprekende van hetzelfde werk, vergelijkt het bij **eene** ent. Hoe schoon en hoe eenvoudig evenwel zijn de **Schriftuurlijke** zinnebeelden! Ik heb ze dikwerf bewonderd. En wat het merkwaardigste is, zij zijn niet alleen **zoo** eenvoudig, maar ook **zoo** algemeen. **Zoo** zelden treffen wij de gelijkenissen aan de gewoonten van het Oosten ontleend, daar- **wij** die, in deze noordelijke luchtstreek, **zoo** moeilijk, en vaak geheel niet kunnen verstaan, maar de **meeste** zinnebeelden, **die** er gebezigd worden, **zijn** aan het gansche **menschelijk** geslacht min of meer bekend. Zaad zaaien en brood bakken zijn, bij voorbeeld, niet alleen in alle landen der beschaafde wereld bekend, maar allen, zelfs de onkundigste **klasse** des volks, zijn er gemeenzaam mede. En **dit** zinnebeeld — **in**enten, **hetwelk** in **elke** landstreek, waar vruchten groeien, geschiedt is desgelijks eenvoudig en verstaanbaar. En hoe lief maalt het ons de werkingen der genade op de ziel af! Er moet eerst **eene** wond in den stam gemaakt worden, opdat het takje daarin passen **zoude**, om **zoo** niet alleen **in**- maar ook daar uit te groeien; want het is in deze nauwe en levende vereeniging van den tak met den stam, dat de gansche uitkomst en het gevolg der enting bestaat. **Zoo** ligt ook het Woord van God in eens menschen geweten, niet als een verwelkte tak op zijne plaats gansch dood en werkeloos neder; maar het hart, door **Gods** Geest gewond zijnde, vormt (om mij **zoo** eens uit te drukken), **eene** opening, waarin het geënte Woord kan huisvesten, zij komen elkander te **gemoet**, zij spannen te **zamen**, zij groeien in elkander en brengen vruchten voort tot eer en heerlijkheid van God. De levende Godsdienst is altijd van **eene** werkzame natuur ; **zij** kan noch zal **geene** bloote belijdenis zijn, **geene** voorstelling van iets, ter voldoening van het geweten, of om anderen te behagen ; maar zij is eene eeuwige wezenlijkheid, begonnen en in stand gehouden door den Heiligen Geest.

2. Waar dan nu het woord **zoo** is toegepast, en in en uit

de consciëntie van den mensch groeit, zal hij daarin *blijven*. Hij zal nimmer zijne belijdenis verlaten, want God zal het hem nooit **toestaan**. **Het is waar**, hij kan in de grootste diepte der **ziels**-benauwdheid nederzinken — hij kan tot het hoogste in **zielsge**-nietingen opklimmen. Hij mag voor eene wijle **tijds** in de wereld bedolven zijn, de afgoden nawandelen, zijn geestelijk leven mag uitgedoofd schijnen, en in zijne gewaarwordingen en gevoel vervoerd zijn, zelfs tot den kouden noordpool van duisternis en verstijving, **zoo**, dat alle levende Godzaligheid in zijn hart schijnt bevroren te wezen ; maar evenwel zal het leven van **Gods** Geest in zijne ziel hem niet ontzinken, Eens levend gemaakt zijnde in het *geestelijk* leven, is hij ook levend gemaakt in het *eeuwige* leven ; want de Heere heeft gezegd (Joh. 6 : 47) : „**Die** in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven,” En daarom zal hij „**in Gods** Woord blijven,” Welke verzoekingën ook zijne ziel mogen benauwen — (en er zullen duizenden aanvallen zijn, om, ware het mogelijk, hem terug te voeren) ; — welke strikken de wereld en het vleesch ook zijne voeten spreiden — (en in sommige dier strikken zal zijn onvoorzichtige voet dikwerf verstrikt geraken) ; welke aanvallen de satan uit de hel ook op hem richt, om hem, ware het mogelijk, **eenigermate** met zijne **helsche** Godslastering en kwaadwilligheid te bezielen, hij houdt evenwel; steeds aan dat Woord **vast**. „**De** rechtvaardige zal zijnen weg vasthouden.” (Job. 17 : 9.) „**Het** pad **der** rechtvaardigheid is **gelijk** een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe.” (Spreuk, 4 : 18). „**Mijne** schapen zullen niet verloren **gaan** in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit **Mijne** hand rukken.” (Joh. 10 : 28.) Zij „**blijven** in Christus **Woord**,” omdat Hij, „**Die** het goede werk in **hen** begonnen heeft” dat zelve onderhouden en „**voleindigen** zal, tot op den dag van Jezus Christus.”

Trouwens, waar God ook een mensch oprecht maakt door een werk der genade in zijne ziel, (en maakte-genade u niet oprecht voor God en menschen, ach ! waar is dan voor het tegenwoordige uw bewijs van uwe kennis aan eenige genade 3) daar blijft bij **juist** op die lijn van onderwijzing, waarmede de Heilige Geest zijne ziel **beweldadigd** heeft. **Hij** zeilt niet **op** eene onbekende hoogte, **of** wil, zelf **het roer** aanvallende, zijn eigen schip zelf ten leidsman zijn. Hij maakt de bevinding van **eenen** ander niet tot de zijne, werkt niet naar den regel van anderen, spreekt niet met de tong **zijns** naasten, zuigt niet de gewaarwordingen van anderen als de zijnen, in. Indien hij dit doet, „**hij** blijft niet **in**”, maar scheidt zich **van** „**het** Woord.” **Hij** alleen blijft in het Woord, die zich geheel en alleen aan **Gods** onderwijzing in zijne ziel houdt. Zoodra een mensch de sporen verlaat, waar de Heere hem geestelijkerwijs inleidde, op het oogenblik, dat hij zich

eene bevinding toeëigent, welke God niet in hem wrocht, of zich hecht **aan leeringen, die God niet met kracht in zijn hart bracht, blijft hij niet** in het Woord.

Het is dan een **groot** merk en **zekere toets van het onvervalschte discipelschap**, zich te houden in de paden, welke God aanwees; niet, verder vooruit te **loopen**, dan God voortleidde, en niet **achtelijker** te gaan, dan God ons voorwaarts trok. En dit te kennen, te **gevoelen** en daar overeenkomstig naar te handelen, is **op die plaats** te zijn, waarvan wij **Matth. 18 : 3** de zoete verkondiging des **Heeren** lezen : „**indien** gij u niet verandert, en wordt **gelijk** de kinderken, **zoo** zult gij in het Koninkrijk der **Hemelen** geenszins ingaan.” Het kleine kind kiest zich zelf geen pad te bewandelen; het zegt niet zich zelf te voeden, te **kleeden**, te **onderwijzen**, te besturen noch zijn toekomstig levenslot te regelen. **Het** juiste merk der **kindschheid** is, **op** de ouders te steunen en daarvan afhankelijk te zijn; en **zoodra** het kind zich aan 's ouders opzicht onttrekt en **op** zich zelf gaat handelen, dan verliest het daardoor ook dadelijk het groote karakter der kindschheid. En **zoo** is het ook met **eenen** belijder der Godsdienst, zoodra hij voor zich iets opzet, en zich keert van de leiding des gezegenden **Geestes** in zijn hart en consciëntie, verliest hij het karakter van **eenen** discipel, dewijl hij zich afscheidt van de eenvoudigheid der geestelijke kindschheid.

11.

„**Indien** gijlieden in Mijn Woord blijft, **zoo zijt gij waarlijk** *Mijne discipelen.*” Welk een gewicht legt de Heere op dat oogenschijnlijk kleine bijwoord — *waarlijk!* En hoe wijst de Heere door dit kleine bijwoord aan, dat er ook een **discipelschap** is, hetwelk niet het **ware** discipelschap is! Hij stemt overeen met de uitdrukking van Jabez, als hij bad : „Och! dat Gij mij *waarlijk* zegendet !¹⁾ (1 Chron. 4 : 10.) Jabez wist, dat er zegeningen waren, die **geene** „*ware* zegeningen” zijn; dat is, **geene** wezenlijke, **geene** geestelijke en Hemelsche zegeningen; -niet de zoodanigen, die alleen **eene** van God onderwezene ziel verzadigen **kunnen**. En **zoo** zag en verkondigde de Heere Jezus, Wiens **oogen** zijn gelijk **eene vlamme vuurs**, om te onderzoeken tusschen **rechtvaardigen en** Goddeloozen, een plechtig vonnis in de uitdrukking: „*Zoo* zijt gij *waarlijk* *Mijne discipelen.*” Als of het meer dan **eene bloote** waarschijnlijkheid, ja, **eene** licht gebeurtelijke zaak **ware**, dat **velen** ter dier tijd slechts in naam en **geene** ware discipelen waren.

Wat zegt **het dan** een *waar* discipel te zijn? Is het niet,

1) Naar de Eng. overzetting.

door den **Heere** een zoodanige gemaakt te zijn? — En hoe **maakte Hij Zijne discipelen op de aarde?** Riep **Hij** ze niet met Zijne eigene stem? Lezen wij **niet van Hem, dat Hij tot Zich riep dien Hij wilde ? (Marc. 3 : 13)**, — niet meer, niet minder. En vinden wij **niet**, in bijna elk voorval, een bepaald verhaal van des **Heeren personeele** roeping van een ieder hunner? Om **dan waarlijk** een discipel te zijn, moet de Heere, door Zijne eigene stem met kracht tot onze ziel sprekende, ons discipelen gemaakt hebben.

Doch laat ons, met den zegen **Gods**, eenige **teekenen** van het **ware** discipelschap beschouwen ; en mocht God ons bekwamen **tot het gelooven van** dezelve te bezitten.

1. Discipelschap geeft **eene overgave** te kennen. Wanneer de discipelen den Heere volgden, dan gaven zij zich aan Hem over. Thomas sprak, bij **eene** zekere gelegenheid, wat zij in hunne harten gevoelden : „**Laat** ons gaan, opdat wij met Hem sterven ;” hetwelk zulk **eene** overgegevenheid te kennen gaf, dat noch dood noch leven hen **zoude** kunnen scheiden. Indien dan een mensch zich niet (gelijk de apostel **2 Cor. 8 : 5** zegt), „**aan** den Heere heeft overgegeven,” zich in Zijne gezegende handen stellende, om door Hem en **alleen** door Hem te **worden** onderwezen, en **Hem** als „**zijn** Heer en **God**” te omhelzen; — indien hij, door een Goddelijk werk der genade in zijn hart, niet er toe gebracht is, om Zijn bloed, als de eenige **verzoevende offerande** voor de zonde, Zijne gerechtigheid, *als* het eenigste rechtvaardigmakende kleed, Zijne genade, als de eenige behoudenis van „**den** toekomenden toorn,” Zijne liefde, als den **eenigen** Hemel, hier reeds begonnen en daarboven volmaakt, voor ‘zich **zelve**n te omhelzen; — indien hij niet, uit de diepte zijner ziel, zich **zoo** geheel en alleen, voor tijd en eeuwigheid, **aan** den Heere heeft-overgegeven, hem, zeg ik, ontbreekt een merkteeken van het ware discipelschap. **Hij** is nog halfhartig ; zijn „**hart** is verdeeld en hij **is gebrekkig bevonden ;**”¹⁾ hij heeft **nog „zijn** kruis niet op zich genomen, zich **zelve**n **verloochend en Jezus nagevolgd.**” Hij is nog aan dien rijken jongeling gelijk, wien de Heere gebood, om, tot **eene** proeve **zijner** oprechtheid, alles wat hij had te verkoopen en het den armen te geven, en te komen, en Hem te volgen. (Matth. 19 : 21). De wortel der overgave ontbrak hem; daarom gaf de Heere dien vervloekten wortel **der hebzucht, die een verderf is tegen eene** Evangelische overgave, **eenen** treffenden slag.

2. Een ander merk van het ware discipelschap is, *afschieding*. Scheidden de discipelen zich niet van alle dingen, toen zij den Heere volgden? Levi verliet zijn ambt van tollenaar,

1) Hosea 10 : 2. Naar de Engelsche Overzetting.

waardoor hij zijn brood verdiende; Petrus en zijn broeder **Andréas**, Jacobus en Johannes, deze verlieten hunne netten, en gene hun schip en vader, en volgden Hem; (Matth. 4 :18, 21) zij allen scheidden zich af van hun beroep, opdat zij den Heere zouden aankleven met een voornemen des harten. Ik wil nu **daarmede** niet zeggen, dat wij geroepen zijn, even als zij te handelen, door ook onze wereldsche beroepen en bezigheden, waarin ons de genade vond, te verlaten — **zoo die niet** onbestaanbaar met den wil en het Woord van God zijn, gelijk het in mijne zaak was te blijven in een **wereldsch** stelsel. De Schrift zegt desaangaande duidelijk: „**Een** iegelijk blijve in die beroeping, waarin hij geroepen is.” (1 Cor. 7 :20). Maar wat ik hiermede zeggen wil, is, dat de afscheiding van kwade dingen een werk en proeve is van het ware **discipelschap**. Afscheiding, bijvoorbeeld, van eene wereld, liggende & het booze; afscheiding van eene andere wereld, dood zijnde in de belijdenis; afscheiding van God-onteerende leeringen, van alle roekelooze en zorgelooze belijders, van alle dingen, die op deze of gene wijze minachting op het Evangelie brengen, of eenigszins in tegenstand zijn met **Gods** heerlijkheid en Zijne waarheid, En dat niet alleen door eene *uitwendige* afzondering, — dat is juist zulk **eene** zware zaak niet — **maar** eene *inwendige* afscheiding ; afscheiding des harten van den geest der wereld; afscheiding van dien geest der hebzucht, welke als een kanker de **levensdeelen** van **Gods** kerk schijnt te verteeren; afscheiding van plichtpleging, eigengerechtigheid, bijgeloof, eigenwillig< Godsdiens en al dien zuurdeesem der **Farizeën**, welke is geveinsdheid ;” inwendige afzondering van **hart**, ziel en **geest**, waardoor wij ons **zelve**n aan den Heere overgeven, opdat Hij „in ons zou werken, wat Hem welbehagelijk is.”

3. Een ander merk en toets van het ware discipelschap is, *eene gansche ter nederwerping* van onze *eigene wijsheid*, onze *eigene sterkte* onze *eigene gerechtigheid* aan de voeten des **Heeren**. Wien belijden wij te dienen? Is het niet de **HEERE** God van Israël ? In onze overgave aan den Heere, in het **onderwerpen** aan Zijne dienst, is het niet eenig aardschen vorst, aan wien wij **belijden** ons overgegeven te hebben ; hij heeft niet te gebieden noch te eischen alles wat *in* ons is, alhoewel **hij** onze *uitwendige* dienstbetooning te eischen heeft. Maar in onze overgave aan den Heere Jezus Christus, door Hem in onze harten aan te nemen, **als „onzen Heer en onzen God,”** met ons Zijner rechtvaardige heerschappij te onderwerpen, in het „**kussen** van den Zoon” en het buigen voor Zijne heilige voeten, werpen wij voor Hem neder alles, wat met Zijne inwendige heerschappij **en** koningrijk in onze harten onbestaanbaar is. En dewijl onze *eigene sterkte* **Zijne** kracht, niet dan in den weg staat, omdat

„**Zijne kracht** in zwakheid volbracht **wordt** ; **dasrom heeft** de ware **discipel** al zijne eigene krachten **voor den** Heere neder geworpen, opdat de kracht van Christus op Hem rusten mocht en in Zijne zwakheden doorstralen. Ook werpt de ware discipel zijne eigene gerechtigheid voor des **Heeren voetbank** neder ; **hij** vertreedt die onder zijne voeten, als „**een wegwerpelijk** kleeed” ; **hij aanschouwt** die met minachting en schaamte ; **hij** gevoelt, dat zij voor God niets is dan bezoedeling en gruwelijkheid, en **zoo** werpt hij ze weg voor de voeten van Jezus, dat hij bekleed worde met dien mantel, welken de Heere van leven en heerlijkheid Zelf heeft uitgewerkt en aangebracht. **Zoo** valt hij ook met zijne eigene wijsheid den Heere te voet, om niet meer wijs te zijn in **zijne** eigene **oogen**, noch verstandig naar zijne eigene schatting ; neen, hij verzaakt en doet afstand van alle wijsheid, behalve die, welke uit **Gods mond** in zijne ziel daalt. Gelijk wij Spreuk. 2 : 4-6 lezen, verzaakt hij eigene wijsheid, en „**zoekt** naar Goddelijke wijsheid **als** zilver, en speurt die na als verborgene schatten ; wetende dat de **HEERE** wijsheid geeft, en dat uit **Zijnen** mond kennis en verstand komt.” En **zoo** legt hij al zijne eigene wijsheidaan den voet des **kruses** neder, opdat de Heere zoowel zijne „**wijsheid**,” als zijne „gerechtigheid, heiligmaking en **verlossing**” **zoude** wezen, (1 Chron. 1 : 30).

4. Een ander merk en toets van het ware discipelschap is *den beelde en gelijkenis van Jezus gelijkvormig te zijn*. Waartoe is het, dat de discipel Zijnen Meester navolgt ? Is het niet, om Hem eenigszins gelijk te worden ? — om eenigermate met Zijnen geest verrijkt te worden ? — Ja ! is het niet, opdat hij doordrongen worde met Zijne zachtmoedigheid en vriendelijkheid ? Of kan een discipel, met een onverbroken hart, een hart-verbrokenen Heere nswandelen ? Kan een hoogmoedige, verwaande belijder in zoete gemeenschap met een nederigen en ootmoedigen Jezus **verkeeren** ? Zal hij, wiens hart in deze wereld is, en wiens genegenheden volkomen bedolven zijn in de dingen **van** de zin- en zienlijke, wandelen met Hem, die niet van deze wereld was, maar in ieder woord en elke daad Zich daarvan afzonderde, hoewel hij daarin wandelde en Zich bewoog ? Kan iemand, die eene prooi **der** huichelarij is, wandelen met Hem, wiens woorden en bedrijven alle van oprechtheid en onnoozelheid getuigden ? „**De discipel zij** gelijk zijn Meester, en de dienstknecht gelijk zijn Heere,” ¹⁾ Hij denke, gelijk Jezus dacht; want de apostel zegt: „**wij** hebben den zin Christi.” Hij heeft te spreken, gelijk Jezus sprak ; want „**zijn** woord zij te allen tijd in aangenaamheid, met zout **besprengd**.” Hij heeft, althans eenigermate, te wandelen, gelijk Jezus wandelde ; want „**Hij** heeft ons een voorbeeld nagelaten, opdat

1) Matth. 10 : 25. Naar de Engelsche overzetting.

wij Zijne voetstappen zouden navolgen.” De ware discipel vangt (om **zoo** eens te spreken) den geest **zijns** Meester op ; **even** gelijk de mantel van den opvarenden **Elia** op den aanbiddenden **Elisa** nederviel, **zoo** valt in -meer of minder **mate**, de geest des **Heeren** op hen, die Hem nawandelen en nauw **aankleven**.

Dit (en ongetwijfeld zullen er meer zijn) zijn **eenige** der **merkteekenen** van het ware discipelschap, en aan deze kenmerken toetse men de **wezenlijkheid** van des menschen Godsdienst. **Het** is van **geene beteekenis**, wat een mensch naar de bloote letter der waarheid belijdt ; de enkele belijdenis van zekere waarheden bewegen des menschen hart niet, noch roeren zijne consciëntie aan. Iemand kan, onder de belijdenis van het hoogste Calvinisme, zoowel in zijne zonden en onder den toorn **Gods** zijn, als diegene, welke kruipt in de modderholen van het laagste Arminianisme. De levende Godzaligheid is iets diepers en iets hoogers dan eene loutere belijdenis, dewijl zij iets geestelijks en bovennatuurlijks is. Het kenmerk dus van een' waren discipel is niet, dat hij **eene** zekere geloofsbelijdenis aankleeft, of dat hij gelooft van dezen en genen **leeraar** van God gezonden te zijn, om het Evangelie te prediken, of dat hij tot deze of die kerk behoort, of dat hij eene dergelijke instelling is nagegaan. Neen, de levende Godzaligheid is verre verheven boven deze loutere schillen, die wel genoeg zijn tot een omhulsel van de kern, maar toch daarvan ganschelijk onderscheiden zijn. Een **waar** en onvervalscht discipel te zijn is, in den geest en van harte dat te wezen, en **eenen zoodanige** gemaakt te zijn, door de bovennatuurlijke en verborgene werkingen van God op onze consciëntie.

111.

Doch laat ons in de derde plaats **de gezegende vrucht-gevolgen** van het ware discipelschap beschouwen. Volgens de woorden van onzen tekst, zijn zij tweevoudig : „**Gij** zult **de waarheid verstaan**, en **de waarheid** zal u **vrijmaken**.” **GEESTELIJKE KENNIS EN GÖDDELIJKE VRIJHEID** zijn dus de beide gezegende vruchten en uitkomsten van het ware discipelschap.

Maar wat hebben wij door „**de waarheid**” te verstaan, waarvan in den tekst gesproken wordt ? Het bepaalt zich niet tot zekere leerstellingen, welke op **eene** nadrukkelijke wijze door het woord **waarheid** onderscheiden worden ; gelijk er in de **algemeene** uitspraak wel gezegd wordt : „**Die leeraar** predikt de waarheid,” wanneer misschien de gansche waarheid, die hij verkondigt, bestaat in en zich bepaalt tot de vijf artikelen der leer, die den naam van Calvinistisch dragen. Maar „**de waarheid**” bevat alles, wat God in Zijn woord der waarheid geopenbaard heeft, hetzij het leer hetzij het bevinding of dat het **betrachting** heet ; en in

het bijzonder **bevat** zij Hem, Die Zelf gezegd heeft : „Ik ben **de Weg, en de WAARHEID, en het Leven.**” **Zullen wij dus de waarheid** kennen, dan **moeten wij** alles **verstaan**, wat men den Persoon, het werk, het bloed, de liefde, de genade en de heerlijkheid van Jezus, **zoo** als **die in de** Schriften der waarheid ontdekt is, in **betrekking** staat. **Wij** mogen **geene** mindere uitlegging inschikken — **wij** mogen geen *gedeelte* der waarheid nemen, en dan zeggen, **dat en dat alleen is ,de** waarheid.” Wij zeggen immers niet van **eene** afgezonderde straat of **eene** kleine steeg, in Londen, dat **die** de hoofdstad is ? Neen, wij nemen daarvoor de geheele kreits, **Zoo** ook is het zeer onnauwkeurig, indien wij van deze of gene leer zeggen : „**dat** is de waarheid” ; want de waarheid laat zich niet. in zulk **eenen** notenschil opsluiten — zij laat zich niet bepalen noch sluiten door **eenige** bijzonderen. Ik geloof, dat er sommige **leeraars** en leden zijn, die de gansche waarheid van het land tot hunnen predikstoel en kerk bepalen, en alles, wat hunne donkere **oogen** niet zien, noch hunne korte handen kunnen aanvatten, zouden zij gaarne onwaarheid en misslagen noemen. Maar ach ! **wie zal** zeggen, dat hij de *gansche* waarheid heeft, **zoo** niet de geheele Bijbel op **eene** geestelijke wijze aan zijn hart is ontdekt en op **eene** bevindelijke wijze in zijne ziel is uitgewerkt geworden ? En waar wordt zulk een **leeraar** of zoodanig een volk gevonden? „**De** waarheid” dan, dat is, de geheele waarheid, bevat in zich alles, wat van **eene** zalvende en smakelijke natuur is ; alles, wat God tot de zaligheid en stichting Zijner kerk heeft geopenbaard. Met één woord, elke regel van den Bijbel is „**de** waarheid”, wanneer het God behaagt, die als zoodanig **onzer** ziel bekend te maken.

1. Maar de groote kracht der belofte ligt in het woord — *vers taan*. „*Gij* zult de waarheid *verstaan*.” Hoe ! in het toekomstige ? Waarom spreekt de Heere hier van **eenen** toekomstigen tijd ? Hij keurde het als nog voor hen niet noodig, dewijl zij toen noch het woord hadden, noch in het woord bleven. Om „**de** waarheid te verstaan”, moest niet alleen het woord als een levend grondbeginsel hunner consciëntie toegepast zijn, maar zij moesten daar ook *in blijven*, zij moesten *ware discipelen* zijn ; hun waar discipelschap bewijzende door hun aanhangen van den Heere, ten allen koste, in alle gevaar ; door Hem **aan** te kleven in al de verdrukkingen, verzoekingën, en beproevingen, waar hunne ziel in geleid mocht worden. De waarheid te verstaan is, die te kennen door **eene** geestelijke en bovennatuurlijke bekendmaking; niet door Schrift met **Schrift**, plaats met plaats en gelijkenis met gelijkenis te vergelijken, en **zoo** daar de waarheid uit af te leiden, gelijk men **eene** waarheid kan afleiden door de wiskunde, of door de bewerking van den regel van drieën. Velen zijn van denkbeeld,

zoo zij een Bijbelach woordenboek of **eene** verzameling van gelijkkluidende teksten in het hoofd hadden, om **zoo** de eene **plaats** met de andere te kunnen **ophelderen**, dan zouden zij de **waarheid** bezitten; — inderdaad, **zij** bezitten de letter, maar deze is nog de kracht niet. **Dat is** eene geheel andere zaak; die kan alleen het harte bekend zijn, door de bijzondere toepassing van God en door de bovennatuurlijke en zalvende openbaring des **Geestes**. En dit verstaan alle ware discipelen. De ware discipelen gevoelen hunne onwetendheid, hunne duisterheid, hunne geestelijke onbekwaamheid, om hunner eigene ziel eene zaligmakende en geurige wetenschap der waarheid mede te **deelen**. Het is menigmaal hun deel „te wandelen in donkerheden; naar den wand te tasten gelijk de blinden, en te tasten gelijk die **geene oogen** hebben; zich te **stooten**, en te zijn, in woeste plaatsen, gelijk de **dooden**.” Maar velen onzer hedendaagsche belijders **meenen** de waarheid te verstaan, wanneer zij **eenen bediener** der waarheid **hooren** prediken, en de verdeeling **zijner** rede kunnen onthouden, of de hoofdzaken **derzelve** zich herinneren, schoon mogelijk de Heilige Geest nooit een enkel gedeelte der leerrede aan hun hart verzegelde, noch ééne regel met kracht hunner consciëntie toepaste. En juist de onkunde, die **Gods** volk in zich gevoelt, juist de duisternis des gemoeds, waaronder zij dikwerf zuchten, juist de donkere wolken; die over hun pad zich uitspreiden, zijn zegeningen **Gods**, om hem te **leeren**, dat zij zich **zelven** niet tot eene geestelijke kennis van de waarheid leiden kunnen, en **zoo** worden zij geleid, om den Heere aan te **loopen**, Hem aan te roepen met smeekingen, met Hem te worstelen in den **gebede**, opdat Hij Zijn Woord der waarheid aan hunne zielen met kracht moge toepassen. En als het den Heere behaagt de **oogen** huns verstands te verlichten, en Zijne waarheid met eene Goddelijke zalving aan hunne harten toe te passen, dan beginnen zij, bij zielsbevinding en door eene Goddelijke ontdekking, zulk eene mate der waarheid te verstaan, als Hij Zelf hunner consciëntiën openbaarde. Wanneer de Heere hen dan leidt tot de kennis der waarheid, bij voorbeeld, tot de waarheid Zijner verklaring ten opzichte van hunne booze, bedriegelijke en bedorvene natuur, dan bezegelen zij het, dat God waarheid sprak, toen Hij **zeide**: „**Arglistig** is het hart, meer dan enig ding; ja **doodelijk**.” Wanneer wij lezen, dat „**van** binnen uit het hart des menschen voortkomen kwade gedachten, overspelen, hoererijen, doodslagen”, en al die ontzaggelijke verzameling van **'s** menschen Goddeloosheid en misdaden, (Mark. 7 : 21) dan zetten zij hun zegel daarop en zeggen, dat de Heere van leven en heerlijkheid recht en naar waarheid over deze zaak heeft gesproken. En is het, dat Jehova de Geest hen tot een gezicht leidt van den Heerlijken God-Mensch, den **Midde-**

laar aan de rechterhand des Vaders, dan verstaan zij, dat **daar** zulk een gezegende Middelaar is, dewijl **Hij** de smeekingē hunner **ziel hoort en** beantwoordt. **Op** dezelfde wijze worden zij **gebracht tot** de kennis van de **kracht** des **verzoenenden** Bloeds, de schoonheid der rechtvaardigmakende gerechtigheid, **de** zoetheid der onverdiende genade en de **liefdeproef** der eeuwige heerlijkheid. En dus „**verstaan zij** de waarheid ;” niet omdat **deze of** gene **leeraar** haar predikt, — niet omdat deze of die be-gaafde of bevindelijke schrijver haar blootlegt, niet omdat zij in dit of dat gezangboek geleerd wordt, neen, zelfs ook niet omdat de Heilige Schrift die ontdekt (hoewel alle zaligmakende waarheid door den Bijbel tot ons komt ;) maar zij kennen en verstaan de waarheid, omdat die met kracht in hunne harten gedaald is, en op eene geestelijke en bevindelijke wijze hunner consciëntiën geopenbaard is geworden.

Mijne vrienden! **hoevele** waarheden hebt gij op deze wijze geleerd? Zegt gij : „**Ik** geloof in persoonlijke en eeuwige verkiezing, bijzondere verlossing, toegerekende gerechtigheid, volharding der heiligen en al de waarheden der genade?” — Dat mag **zoo** wezen, en er zijn duizenden in de hel, die dat alles ook gelooven, want zelfs „de **duivelen** gelooven en zij sidderen :” maar — en hier komt het vooral op aan — verstaat gij deze’ dingen, zooals de Heere Christus **Zijn** volk tot de kennis daarvan leidt? — door eerst het Woord met kracht hunner zielen toe te passen, in dat Woord blijvende, door vele smartelijke **verzoekingē**, **pijnlijkē** oefeningē **en ziels-verdrukkingē**, uw discipelschap bewijzende door den **Heere** aan te kleien, en uwe ziel geheel en alleen Hem overgevende, en dan naar het welbehagen des **Heeren**, stap voor stap en van **regel** tot regel geleid te worden in de waarheid, en die als **eene** bijzondere en geestelijke openbaring van zijne gezegende lippen in uwe consciëntiën aan te nemen? Langs dezen weg, hebben wij, „**de** waarheid te verstaan;” en **zoo** wie leeft en sterft buiten eene zoodanige kennis der waarheid, die leeft en zal sterven in zijne zonden, en zal nooit verschijnen bij God, in **Zion**.

Wij beleven zeer beproevende dagen voor het ware **Gods-**geslacht. **Er** is **zoo** vele belijdenis, maar **zoo** weinig bezitten **van** de waarheid; **zoo** veel waarheid in de letter, en **zoo** weinig waarheid in den Geest; **wij** vinden **zoo** veel van de gedaante, maar **zoo** weinig van de kracht, en wij worden **zoo** licht ter zijde afgetrokken, wij laten ons **zoo** gemakkelijk bedriegen, wij slokken den driesem der verleiding **zoo** met welgevallen in, dat, ten zij het Gode behaagt op eene **bijzondere** wijze ons recht te helpen, en ons door pijnlijke verzoekingē en zielsoefeningē te trekken, als door **zoo** vele doornen en

distelen, om ons te ontdoen van al de oude prullen van menschelijke wijsheid, sterkte en gerechtigheid, wij zullen nooit tot de rechte kennis der waarheid komen. En mij dunkt dat zij, die onder de verkondiging der zuivere waarheid opgaan, vermoedelijk zich wel het eerst bedriegen kunnen, dewijl zij, zich verlustigende in des leeraars welsprekendheid, gaven, of in hunne gansche toestemming aan de woorden die hij spreekt, ten volle voldaan zijn met, dat het de waarheid is, zoo dat zij weinig zien op den weg, langs welken de waarheid in hun hart wordt aangenomen. Neen, zij kunnen zich verhoovaardigen op de gedachte, dat de waarheid in hunne kerk geleerd wordt en daarin berusten; terwijl, werd de zaak grondig onderzocht, het in menigerlei opzicht blijken zou, dat zij de waarheid niet uit den mond Gods, maar van de lippen des dienaars aannamen.

2. Maar de tweede vrucht en uitkomst van het ware discipelschap is: — *geestelijke vrijheid*. „De waarheid zal u vrijmaken.” Wie zijn wij van natuur? — Slaven en dienstknechten: — slaven der zonde, des satans, der wereld, des hoogmoeds, des vooroordeels, der verwaandheid, ja slaven van alles, wat hatelijk en verschrikkelijk is; en alleen voor zoover de Heere ons uit deze ellendige slavernij opvoert, krijgen wij eenigermate deel aan eene ware geestelijke vrijheid. Maar welke vrijheid is dit? — „O!” zegt licht een welbespraakte, of iemand anders — „dat spreekt immers van zelf, dat de Heere hier van Evangelische vrijheid spreekt.” Wel nu! dat betwijfel ik ook niet; maar gelijk „de waarheid” zeer waarschijnlijk nog iets meer bevat, dan in de artikelen uwer kerk wordt voorgedragen, en eenen wijderen kreits beslaat, dan in de Gevestigde of Dissenters nooten-schil opgewonden ligt, zoo kan mogelijk de vrijheid, waarvan de Heere hier spreekt, (ik zeg dit bij wijze van vooronderstelling), een uitgestrekter doelwit hebben, dan velen uwer zich voorstellen. Er is eene vrijheid van dingen, onderscheiden van Evangelische vrijheid, hoewel die de oorzaak daarvan is. Wij weten het, de Evangelische vrijheid bestaat in de ontheffing van den vloek en hare dienstbaarheid der wet, en eene bevrijding van den toorn Gods; in eene vrijheid van de folteringen van twijfelingen en vreeze. En Gods volk zijn, wanneer zij de waarheid verstaan, en gezegend zijn met eene hartelijke omhelzing derzelve, deelgenooten dier vrijheid. Maar meent gij, dat er ook niet eene vrijmaking van de wereld is? Als wij hen, die zoo hoog spreken van Evangelische vrijheid, eens in hunne winkels en kantoren konden naspeuren, ik zou vreezen, dat wij van velen zouden moeten zeggen, dat de wereldsche boeien nog aan hunne harten gekluisterd zijn. Wellicht vonden wij onder ben, die grootelijks roemen en met veel ophef spreken, van „te staan in

de vrijheid, waarmede Christus ons heeft vrijgemaakt," — velen, die **eene** gouden keten (schoon voor hen **zelven** onzichtbaar), zeer nauw om hun hart gestrengeld hadden. Er is dus **geene** nuttigheid in het **spreken** van christelijke vrijmaking van Evangelische **vrijheid**, **tenzij** een mensch van iets anders is vrijgemaakt ; indien hij, bijvoorbeeld, niet verlost is van de **hebzucht**, want de Schrift zegt : „**dat** een gierigaard, die een afgodendienaar is, **geene** erfenis heeft in het Koninkrijk van Christus en van God." Vrijgemaakt te zijn, zegt dus niet alleen ontheven te zijn van den vloek der wet, en wat dies meer zij, maar ook van de wereld, en van den geest der gierigheid en-hebzucht in het hart. Ook is er **eene** vrijmaking van de **tirannische** heerschappij der **achtbaarheid**. — der eierzucht van de begeerte, om aanzien en eer in dit leven te behalen ; van het **rampzalige** stelsel van meer te willen **zijn** dan men is, om **zoo** geacht en geëerd te worden door onzen naasten, **Velen**, die van Evangelische vrijheid spreken, en alles, dat den schijn van slavernij heeft willen verfoeien, zijn onder de heerschappij van dien **tiran**. — Eierzucht en achtbaarheid. Daarbij is er ook een vrijmaken van **de** kracht der zonde. Ik **vreeze** zeer, dat **eene** groote menigte van die Evangelische **vrijheids**blazers, wanneer **zij** ze in hunne holen, schuilhoeken en verborgen binnenkameren konden volgen, het maar al te duidelijk **ons-zouden** kenbaar maken, dat **de** zonde hare kracht nog niet op hen verloren heeft, dat nog deze of gene verborgene of openbare zonde hen gevangen houdt, dat er nog begeerlijkheden, hartstochten, kwaden aard of ellendige trotschheden enz. zijn, die hunne kluisters nog vast en dicht om hunne harten gehecht houden. **Evenzoo** is er **eene** vrijmaking van het **eigen ik** — van **ons zelve**, van het hoovaardig eigen ik, van het verwaande eigen ik, van het zelfverhoogend eigen ik, — ja van het eigen zelf, in al zijne onderscheidene gedaanten en wendingen, in al zijne kronkelende geveinsdheid en **verdraaiingen**. Wij zouden **daarom** deze vrijheid zeer verre beneden hare waarde stellen, als wij slechts zeiden, dat het **eene** vrijmaking van den vloek der wet, van den eeuwigen toorn Gods en de verdoemenis was, en het daarbij lieten blijven. Neen, wij moeten den cirkel wijder uitspreiden ; en wanneer wij den cirkel verwijden, dan kunnen wij ontwaren, dat sommigen, die veel van Evangelische vrijheid spreken, echter nog niet binnen de grenzen dier vrijheid zijn gegaan.

Evenwel, „de waarheid zal u vrij maken." En wie zou deze vrijmaking behoeven ? — Zij voorzeker niet, die op **eene**, zich aangematigde vrijheid roemen. De **Joden**, tot wien de Heere dit sprak, konden dat verwijt niet dragen. Zij zeiden daarom : „Wij zijn **Abrahams** zaad, en hebben nooit iemand gediend; hoe zegt gij dan : „Gij zult vrij worden?" Welk een hoon, welk eene beschimping, tot hen te spreken van vrijmaking ! het was, alsof zij

niet **altijd** vrij waren ! Maar zij dachten niet meer **aan de Babylonische ballingschap** ; zij vergaten de gevangenisschap en de **slavernij van de Romeinen**, waaronder zij toen ter tijd gebukt gingen. Het zelfbedrog had hen **zoo** zeer verblind, dat zij de uitspraak des **Heeren** : „gij zult vrij worden”, als **eenen** hoon en **beleediging** voor hen rekenden, zelfs op het oogenblik, dat de Romeinsche munt onder hen in omloop was, hetwelk hen duidelijk hunne ondergeschiktheid **en** dienstbaarheid **aanwees**. En meent gij, **dat** dit van **geene** geestelijke toepassing is ? **Vrijheid !** wel meent gij dan, dat **ik niet** vrij ben ? ben **ik** in slavernij ? — **zoo** zegt wellicht deze of gene, die een slaaf zijner lusten en begeerlijkheden is. Velen, die nog nimmer kennis hadden **aan de vrijmakende kracht der waarheid**, kunnen de gedachte, van in slavernij te zijn, niet verdragen. Maar de waarheid zal **eenen** mensch waarlijk vrij maken. Niet **alleen** zal zij hem vrij maken van datgene, waarvan de Evangelische vrijmaking gezegd wordt voornamelijk te bestaan ; maar ook zal zij hem vrij maken van menschenvrees, van de vriendelijke **toelachingen** van het schepsel, van het nederbuigen voor **eenige** personen, om geliefd en geprezen te worden ; **zij zal** hem vrijmaken voor God, om **zoo** voor den Heere te wandelen met een uitgebreid hart.

„**Hij**, wien de waarheid maakte vrij,
Mag waarlijk vrij man **heeten** ;
Al d' anderen zijn in slavernij,
Ofschoon zij 't zelf niet weten, ”

zoo zong een Christen-dichter ; en wanneer de waarheid, of eenig gedeelte daarvan, in eens menschen hart komt, dan maakt zij hem vrij, dewijl zij **eene** vrijmakende uitwerking heeft, En liet de **tijd** het mij toe, ik zou u trachten aan te wijzen, hoe ieder gedeelte en etuksken van **Gods** waarheid, van af de eerste onderwijzing **Gods** aan de ziel, in des menschen consciëntie een zaad der vrijmaking wordt, en in hem **eene** vrijheid werkt van die dingen, waarin hij verstrikt was.

Zoo zagen wij dus iets van *wat het is, een waar discipel te zijn, en welke de gezegende vruchten en uitwerkselen zijn van het ware discipelschap ; en indien wij door den zegen **Gods** bekwaam zijn, om in oprechtheid in onze zielen uit te schetsen, dat wij de kenmerken en proeven **van** het ware discipelschap bezitten, **zoo** hebben wij deel — hoedanig ook de duisterheid **onzes gemoeds** zij — in al de beloften, welke gegeven zijn aan hen, die **Christi** zijn, en in al de zegeningen, die in de Hemelen voor hen zijn weggelegd.

AMEN.

DE VERWACHTING DES HUICHELAARS.

TEKST. JOB 27 : 8—10.¹⁾ **WANT** WAT IS DE HOOP DES HUICHELAARS, OFSCHOON HIJ GEWONNEN HEEFT, WANNEER GOD ZIJNE ZIEL ZAL UITBEEKKEN ?

ZAL GOD ZIJN GEROEP HOOREN, ALS BENAUWDHEID OVER HEM KOMT ?

ZAL HIJ ZICH VERLUSTIGEN IN DEN ALMAGHTIGEN ? ZAL HIJ GOD AANROEPEN TE ALLER TIJD ?

Wat zou toch wel het voorname onderwerp geweest zijn, waarover Job en zijne vrienden zoo ongelijk dachten? Mijne vrienden ! het was, of Job een huichelaar was; ja, dan neen. Zijne vrienden, hem door zulke zware rampen verdrukt ziende, **terwijl** zulke driftige en wederspannige uitdrukkingen zijnen mond ontglipten, kwamen gezamenlijk in den **gemoede** tot dit besluit, **dat** een kind van God, aan de eene zijde, nooit zulke zware bezoeken van des Heeren hand te wachten heeft en, aan de andere zijde, nooit zulk eene gemelijke en wederspannige taal uit den mond des waren geloovigen gehoord kon worden, derhalve moest Job een huichelaar zijn. Job daarentegen was te wel overtuigd, dat hij **daar niet aan schuldig** stond. Waarom de Heere Zijne hand tegen hem had **opgeheven**, wist hij niet, en waarom zijne **ziel aan-zulk een afmattenden en rampzaligen toestand overgelaten was, kon hij niet verstaan.** Maar het was hem uit de vorige bedelingen **Gods** met zijne ziel, als ook uit de bevinding, die de Heere in zijn hart gewrocht had, **zoo ontwijfelbaar zeker**, dat hij **niet** diegene was, waarvoor zijne vrienden hem hielden. Aan zulk **eene** beschuldiging wilde noch kon hij zich onderwerpen of toegeven ; en God Zelf wist, dat Job in dezen gelijk had, en dat hij, hoe verontrust ook in zijn gemoed zijnde, en welke eigengerechtigheid zich in hem ook mocht schuil houden, nochtans vrij **was** van deze aantijging.

Bij wijze van antwoord dan op de **aanklacht zijner vrienden**, brengt Job eenige **merkteekenen** en toetsen **bij**, waarvan hij **wist**, dat hij **zè bezat**, en dat de huichelaars daar geen **deel** aan hadden. Hij zegt : „Zal hij zich verlustigen in den **Almachten**? Zal hij God aanroepen te aller tijd?” Job was er ten vólle van overtuigd, dat geen **huichelaar** ooit tot het bezit dezer **merkteekenen** kwam,- en dat hij, in weerwil van al

1) Naar de Eng. Overzetting. Vert.
Philpot. Vierde Zestal.

zijne list en loosheid, nooit deze twee toetsen kon doorstaan,

Doch aler wij ons verder over dit gedeelte des **onderwerps** uitlaten, zal het noodig zijn, om het voorgaande gedeelte van den tekst na te gaan. En mij dunkt, dat wij dat niet eenvoudiger en beter kunnen doen, dan denzelfven, zonder eenige **verdeeling**, na te gaan, en zien welk licht de gezegende **Geest** daarop gelieft te werpen.

Wij beginnen dan *vooreerst met de aanwijzing van het karakter*, voorgesteld onder den naam van HUICHELAAAR. *Wie* hebben wij door- dat woord te verstaan ? Het **beteekent**, ten minste **zoo** wij **meenen, eenen tooneel-speelder** ; iemand, die zich eene hoedanigheid aanmatigt en een karakter voorstelt, dat **geheel** vreemd aan hem is, — iemand, welke niet die man is, dien hij belijdt te wezen. Ziedaar **eene** uitlegging, **zoo** eenvoudig en **zoo** kort mogelijk, *van het karakter der huichelaars*.

Doch het schijnt mij toe, dat er twee klassen van deze **personen** zijn : **de één**, die weet, dat' hij een huichelaar is, de andere, die niet weet, dat hij tot die menschen behoort. Daar zijn er, die anderen bedriegen, ofschoon zij zich **zelven** niet bedriegen, **en** anderen, die **zich zelven** bedriegen, hoewel zij anderen niet misleiden. Dus geloof ik, dat er zijn, die weten, dat het met hen niet recht is, **en** evenwel hebben **zij** zich nooit tot **eenen** hartdoorzoekenden **God** gewend, opdat Hij hen oprecht zou maken ; die weten, dat zij de Godsdienst omhelzen uit verkeerde oogmerken en **snoode** beweegredenen, en dat zij nooit door den Geest van God in **eenig** gedeelte der waarheid geleid zijn ; maar ten **voordeele** van eenige **vleeschelijke** begeerte, hebben zij eene belijdenis aangenomen, zonder eenige kracht van Boven in hun hart te hebben gevoeld. De andere daarentegen (en derzelve aantal is veel **grooter** dan de eerste, en bij menigten in de belijdende kerk te vinden), zijn personen, **welken** de satan **zoo** misleidt, die **zoo** onbekend zijn met zich **zelven** en met God, met Wien zij te doen hebben, en hebben zulk **eenen** dichten. sluijer van bedrog over hunne harten verspreid, dat zij zelf-bedriegers zijn, **overeenkomstig** Paulus woorden, — *en* het is 'zulk **eene** plechtige verklaring: „**verleidende**, en *wordende verleid.*” (2 Tim. 3 : 13). Niet alleen bedriegen zij anderen, maar ook misleiden **zij zich zelven**, niet door **snoode** bedriegelijke huichelarij, maar vertrouwende, dat zij oprecht zijn, **leeren** zij dan slechts hunnen onoprechten toestand, „**als** benauwdheid over hen komt, en God hunne zielen uittrekt.” **En dat het onze aandacht niet ontga, dat geene dezer twee klassen van menschen** (gemeenlijk gesproken), **nooit** bekommerd of benauwd zijn van **wege** hunne huichelarij, de eerste niet, omdat hunne **consciëntie-met een brandijzer- is toegeschroeid**, en de tweede niet, omdat zij ten volle overreed zijn,-dat zij oprecht zijn. Zoo dat

ik geloof, dat **wij** het als eene **aangename en algemeene waarheid** er voor houden mogen, dat **zij**, die geoeffend worden met benauwdheid, **twijfelingen** en **vreeze** van **wege** huichelarij, **geene huichelaars zijn**; en dat aan den anderen kant **zij**, die, met **onbeschaamde voorhoofden** en ijzeren halzen, de **beschuldiging** van huichelarij met **grooten** ijver van zich zoeken af te **werpen**, juist, (**kondet** gij slechts **eenen** blik in hunne harten slaan,) **wezenlijk** aan **die** aantijging schuldig zijn.

Zoo is het **ons dan duidelijk** geworden, wien **wij** voor **eenen** huichelaar te houden hebben; zien wij nu verder, welke zijne verwachting — zijne *hope is*. „**Want** wat is de *hoop des huichelaars?*” Hij heeft dus eene hoop. De Heilige Schrift spreekt van tweeërlei hoop. Er is „**eene** hoop, die niet beschaamd maakt,” (Rom. 5 : 5.) „**eene** goede hoop door genade,” (2 Thess. 2 : 16.) „**eene** hoop, welke als een anker der ziel zeker en vast is, en ingaat in het binnenste van het voorhangsel,” (Hebr. 6 : 19.) „**de** hoop, die als eene zuster nevens geloof en liefde staat,” (1 Cor. 13 : 13.) „**en** de hoop, waardoor de ziel zalig is.” (Rom. 8 : 24.) Maar er is eene andere soort van hoop, waarvan ook in de Schriftuur gesproken wordt, en die zij met bijzondere en onuitwisbare kenteekenen bestempeld heeft. Zij wordt, bijvoorbeeld vergeleken „**bij** een huis der spinnekop,” — **eene** spinneweb; (Job. 8 : 14), en deze gelijkenis werpt een **bijzonder** licht op derzelve gesteldheid. Want wat is eene spinneweb? Het is, hoe kunstig ook **geweven**, een vuil ding, gesponnen uit des schepsels eigen ingewanden, slechts ten voor-nemen hebbende, het vangen van vliegen, maar wordt door de eerste goede windvlaag vernietigd en weggevaagd. Brengt dat nu eens over in het geestelijke. „**De** hoop des huichelaars” heeft haren oorsprong uit hem **zelven**, zij vloeit niet voort uit eenige getuigenis **Gods** in zijne consciëntie, eenige bedeeing des **Geestes** aan zijne ziel, eenig uitgaan zijner genegenheden tot den Heere Jezus, noch uit eenige ontdekking van **Gods** tegenwoordigheid of welbehagen; maar zij is gesponnen en met alle **krachtin-spanning** voortgebracht uit zijn eigen vuil hart. Gelijk de spin hare webben uitzet, om tot hare voeding en instandhouding de **vliegen te vangen**, **alzo** **spreidt** de huichelaar **zijne hoop voor de oogen des menschen uit**, opdat hij **de brommende vliegen**, die rondom de godsdienstige wereld **zweven**, **zoude** vangen, en zich voeden met hunne **vleierij** en toejuicing. Maar, **gelijk** de spinneweb, zal zij weggeblazen worden bij de eerste ontploffing **van Gods** toorn; — door het eerste **geblaas** Zijner neusgaten, zal zij worden weggevaagd en geen spoor meer na zich laten.

Maar **de** Heilige Schrift geeft bij Job 8 : 11-13, (hetzelfde hoofdstuk dat haar bij „**eene** spinneweb” vergelijkt), eene andere beschrijving van **deze hoop**, en **heldert het door eene andere**

gelijkenis op. „Verheft zich de bieze zonder slijk? groeit het rietgras zonder water? Als het nog in zijne groenigheid is, [hoewel] het niet afgesneden wordt, nochtans verdort het vóór alle gras. Alzoo zijn de paden van allen, die God vergeten ; en de hoop des huichelaars zal vergaan.” ¹⁾ De hoop des huichelaars Wordt hier bij de bieze en het rietgras vergeleken. En waar vindt men derzelve standplaats? Niet in den voortvloeienden stroom, maar in de vuile, stilstaande sloot. Zij groeit van uit den modder en uit den modder vindt zij haar bestaan en onderhoud; drogen de modderige wateren slechts op, ziet, „zij verdort voor eenig ander gras.” Zoo ook is „de hoop des huichelaars” niet een boom, die in eenen goeden grond staat — zij vindt niet haar stevig en zeker fundament in het werk, het bloed, de liefde, de genade en de gerechtigheid van den Heere Jezus Christus, maar groeit als eene vergaande bieze uit den modder en het slijk van zijne eigene bedorvene natuur. Zij is niet „een boom, die aan het water geplant is en zijne wortelen uitschiet aan eene rivier, en wiens loof altijd groen is,” (Jer. 17 : 8) maar eene ellendige bieze, die in eenen stilstaanden poel staat, en verwelkt en sterft, terwijl zij nog groen is, zoodra de sloot eenigszins opdroogt.

Doch laat ons zijn gewin overwegen. „Wat is de hoop des huichelaars, ofschoon hij gewonnen heeft?” Hij heeft dus een zeker voorwerp in het oog, hetwelk hem dikwijls vergund wordt te verkrijgen. Maar zijn streven naar gewin is niet noodzakelijk, noch voornamelijk bestaande in de vermeerdering van zaken, geld- of vuil gewin. Het kan inderdaad gebeuren, dat een mensch eene belijdenis der Godsdienst aanneemt om den wille van vuil gewin; maar wij kunnen het gewin, waarvan hier gesproken wordt, niet tot die eene zaak bepalen. Zoo hij zijn voornemen op eenige wijze verkregen heeft, het ia zijn gewin, en dat scheen Job hier te kennen te geven, daar hij geene melding maakt van eenig bijzonder voorwerp, maar den aard van dat gewin onbepaald laat. „Want wat is de hoop des huichelaars, ofschoon hij gewonnen heeft ?”

God laat hem dan zijne doeleinden verwerven. En is dit mischien *geld!* — terwijl Hij mogelijk ieder plan, dat Zijn volk voor zich neemt, verijdelt, en elk vooruitzicht, dat zich aan hen voordoet, wegneemt, terwijl Hij geduriglijk hen tot armoede brengt, en nimmer hen voorspoedig doet zijn in eenige zaak, — terwijl ieder ontwerp, dat de huichelaar ter hand neemt, bloeit en wel slaagt, en gelijk de verdichte Midas, alles goud onder zijne handen wordt. Laat hij, bijvoorbeeld, eenige bezigheid aanvangen, onder de minst belovende omstandigheden, een winkel oprichten

1) Naar de Eng. Overzetting

in de **afgelegenste buurt**, en alles gaat voorspoedig, hij vindt vele begunstigers, en alle **dingen gelukken hem**.

Maar ik heb zoo even aangemerkt, dat wij eeer zouden mistasten, wanneer wij **deze zijne verkrijging tot vuil gewin bepaalden**. Elk mensch heeft een bijzonder voorwerp op het oog, en, **in** de verkrijging van dit voorwerp, bestaat zijn gewin. **Zoo kan** bij menigeen *degoedkeuring van anderen* een voorwerp zijn van al zijn streven; **de goede** gedachten zijner natuurgenooten, en geëerd en verhoogd te worden zijn geliefkoosd oogmerk zijn. Mogelijk is een zoodanige sterk van geheugen, en ervaren zijnde in de Schriften en zeer vloeiende in derzelve aanhaling, verwerft hij eenigzins de goedkeuring van hen, die hem **hooren** — en dat rekent hij **zijn** gewin. Of hij kan zijn verstand verrijkt hebben met de kennis der **Schriftuurlijke** waarheid, vele teksten met groote bekwaamheid met elkander in verband brengen, en **zoo** het Woord ophelderen; — het kan hem tot groot vermaak strekken, „zich **zelve**n te betrouwen, te zijn een leidsman der blinden, een licht **dergenen**, die in duisternis zijn, en een onderrichter der **onwijken** en een leermeester der onwetenden;” ofschoon hij al dien tijd slechts, „de gedaante der kennis en der waarheid” in de letter bezat. (**Rom. 2 : 19, 20.**) Of hij bezit misschien de **gave des gebeds**, en die gave blinkt wellicht **zoo** in de **oogen** der **naam-christenen**, dat zij **er** hunne goedkeuring aan **hechten**; en **zoo** kan dit ellendig schepsel zijne oogmerken gewinnen, in het ontvangen van eens anders goedkeuring zijner gaven.

Of het kan zijn, en dit is misschien de meest algemeene zaak van allen, dat dit gewin — zijn streven bestaat in eene goede **meening van zich** zeiven. De goede meening van anderen wordt slechts nu en dan vernomen, en dan nog dikwerf onwilliglijk; maar onze eigene goede meening, welk eene standvastige gezellen is die **!Zij** gaat met ons nederliggen en met ons opstaan; er is iemand, die haar tegen staat, en zij laat altijd hare zoete **vleierij** in onze **ooren** klinken. Indien een mensch slechts de goede-meening en de goedkeuring van zich **zelve**n wegdraagt, dan heeft hij eene voortdurende bron van vermaak voor zijn eigen **gemoed geopend**. Er is derhalve eene groote menigte menschen, die huichelaars worden, louter door goede gedachten van zich **zelve**n te hebben, en zij zullen alle **middelen in het werk stellen** om deze doeleinden te bereiken. **Zijn zij** door eene belijdenis te **verwerven** ? Eene belijdenis zal **het hun** aanbrengen. **Is het te verkrijgen door de aanneming der waarheden** ? Het zal door de **waarheden verworven worden**. Door het spreken over de bevinding? Dat spreken zal het doel bereiken. Door een nederig voorkomen? Eet zal geschieden. Door de verrichtingen van milddadigheid? Het zal niet achterwege blijven., Welk voorwerp de huichelaar ook op het oog moge **hebben**, hij zal **geenen kunst-**

greep ongemoeid laten, om zijn doel te verkrijgen. En God laat het hem toe. Hij handelt niet met hem, gelijk Hij met Zijne kinderen doet; want **die** laat Hij niets toe, wat niet tot hun wezenlijk geluk en welvaren is ; maar Hij handelt in het geestelijke met hen, gelijk gij in het natuurlijke met uwe kinderen doet. Indien gij kinderen hebt, en gij ziet hen al spelende op de straten kwaad bedrijven of twisten, dan loopt gij **daar** immers heen, of roept hen in huis, en indien gij het meent **noodzakelijk te zijn, kastijdt gij hen**. Doch ziet gij door het venster andere kinderen vechten en krakeelen, gij bemoeit u daar niet mede en neemt er **geene** kennis van. En waarom niet ? — Om de eenvoudige redenen, dat het **uwe** kinderen niet zijn ; waren het **de uwe**, gij zoudt hen veeleer strengelijk straffen, dan hen dingen te laten doen, die verkeerd en kwaad zijn. **Alzoo** is het ook met hen, die **Gods** kinderen zijn ; en die dat-niet zijn. De Heere laat de huichelaars de mate- hunner ongerechtigheid volmaken; Hij ziet het aan, „**dat, hunne oogen** uitpuilen van vet, en dat zij de inbeelding des harten te boven gaan ; (Ps. 73 : 7) „**doch** Hij zet hen op **gladde plaatsen, en zij worden als in een oogenblik tot verwoesting.**” Het verwondere u daarom niet, dat de goddelooze en huichelaar voorspoed in deze wereld heeft en gerust en zeker is in **Zion**, terwijl gij in armoedige omstandigheden, of beproefd en geoefend van gemoed zijt ! Het ontzette en verdriette u dan niet, dat gij ieder oneerlijk plan en voornemen hem gelukken ziet, terwijl al uwe eerlijke **ontwerpen** in duigen vallen en verijdeld worden ! God heeft **te s t** latera voor u bescheiden ; Hij kastijdt u **derhalve met verdrukkingen**, gelijk een kind ; **maar** Hij heeft eene eeuwige wraak over **hem uitgedacht**, en daarom heeft hij zijn deel in dit leven.

Ja, daar beidt hem **benauwdheid!** Overwegen wij dezelve volgens de woorden van **onzeu** tekst, „Zal God zijn geroep hooren, **wanneer benauwdheid over hem komt ?**” Het blijkt dus, dat er een tijd zal komen, wanneer de huichelaar met benauwdheid zal **omvangen** worden. En welke die tijd is, heeft ook de gezegende Heilige Geest niet achtergehouden. Wij lezen in den tekst : „**Want** wat is de hoop des huichelaars, ofschoon hij gewonnen heeft, **wanneer God zijne ziel zal uittrekken?**” **Dat is de tijd der benauwdheid voor hem:** „als God zijne ziel zal uittrekken”, — wanneer hij op zijn sterfbed zal staan voor het aangezicht van **eenen** vertoornden God, en zijne ziel **zoo** de eeuwigheid zal ingaan ! Het is voor mijn gemoed een aangename **zaak**, dat de tijd van des huichelaars benauwdheid hier **zoo** onderscheidenlijk aangeteekend staat, dewijl het ons aanwijst, dat hij **geene** zielbenauwdheid heeft **voór** dat zijn sterfuur daar is. Hebben gij en ik daarom **nu** reeds eenige kennis aan zielsbenauwdheid en droefheid, dan hebben wij dit **merk niet** tegen ons. Zijne **belij-**

denis der Godsdienst gaat zonder kronkeling; zijne Godsdienst begon noch zette nooit voort met onrust ; de zijne was een gemakkelijk, zonder bekommring, — een vleesch-behagend pad, van het **begin** tot het einde. Hij kende nimmer dat zuchten, **kermen**, schreien en roepen der ziel, **hij** keerde zich nooit **op zijn** leger, vol angst en bitterheid der ziel, al om en al om; **zijne** consciëntie leed en bloedde nooit onder wonden, striemen en etterbuilen. In al zijne belijdenis der Godsdienst, is hij, **door zijn** gansche leven, opgeruimd, gerust en goed **moeds** geweest. Maar dan, wanneer God opstaat om „**zijne** ziel uit te trekken ;”

wanneer de toorn des Almachtigen, de voorsmaak en het beginsel der eeuwige wraak in zijne ziel begint te branden, en zijne consciëntie beangst maakt, **dan** wordt hij voor de eerste maal benauwd en bedroefd,

Maar uit zijne benauwdheid zal hij dan tot God roepen. En, **zoo** lezen wij in onzen tekst: „**Zal** God zijn geroep **hooren** 3” Neen, geenszins ! — En waarom zal God zijn geroep niet **hooren**? Heeft hij dan niet beloofd, Zijn oor tot den roependen en kermenden te zullen wenden ? — Ja ! dat heeft Hij gezworen ; maar niet tot het geroep des huichelaars; Hij heeft immer gezegd, diens geroep te zullen opmerken. Wanneer een mensch zijn gansche leven lang met God den spot gedreven, Hem in Zijn aangezicht gehoond, Hem steeds getergd en Zijn volk bedrogen en gekweld heeft, — wanneer die mensch tot zijn uiterste komt, en op den rand der eeuwigheid gebracht is, zullen de natuurlijke overtuigingen ten laatste zijn **vleeschelijk** gemoed **eenen** uitroep afpersen, en zal God **dat** geroep **hooren**? Neen, ik zeg, God zal dat geroep niet **hooren**, dewijl het niet het geroep is **van** een kind; niet het geroep, hetwelk de gezegende Heilige Geest in het hart wrocht; niet de verzuchtingen van een verbroken hart en eens verslagenen **geestes** in de **ooren** eens **opmerken-**den **Gods**. Het is niets, dan het gevolg van natuurlijke overtuigingen; en nooit beloofde God, dat te zullen **hooren** en te beantwoorden. En daarenboven is het niet **zoo** zeer een roepen tot God om ontferming en genade, als wel een huilen uit vrees en angst, gelijk de Heere, bij Hoséa 7 : 14 zegt: Zij roepen ook niet tot Mij met hun hart, wanneer zij huilen op hunne legers.” Doch hoe het dan ook moge zijn, hij heeft te voren God nooit aangeroepen ; het was bij hem alles wel, zeker en vrijmoedig. Ik geloof het zeker, dat, **zoo** hij hier geweest ware, hij zou met alle macht den opgegeven zang, die van verzekering sprak, luide mede gezongen hebben. Ja, ik twijfel niet, of zijne stem zou boven de menigte zijn uitgekomen, en hoe **geruster** en zekerder hij was, des te meer zou **hij** zijne stem verheven hebben. Maar daar was bij hem geen roepen, als hij alleen in zijne kamer was — wanneer hij bij het vuur zat of met zijn

hoofd op de handen leunde, ging er geen kermend gebed uit **zijne** ziel tot God op — wanneer hij zich door zijne **dagelijksche** bezigheden omringd zag, was er in hem **geene** verborgene zucht, dat de Heere hem in genade mocht aanzien en zegenend Zijne Godsdienst bestond nooit in een zuchten en roepen tot den Heere, maar was van haar eerste tot het laatste een **samenweefsel** van bedrog, geveinsdheid en huichelarij.

Zoo zagen wij dan, wie en wat hij **is**; laat ons nu eens overwegen wat hij niet **is**. De Heilige Geest, sprekende door Job, legt in den tekst zekere toetsen en kenmerken neder, welke men **bij** dit ellendige karakter, niettegenstaande al zijn *gewin*, tevergeefs **zoude** zoeken, hoewel Job wist, dat zij de **bezitting zijner ziel waren**. Hij zegt: „*Zal hij zich verlustigen in den Almachtigen? Zal hij God aanroepen te aller tijd?*” Alsof hij zeggen wilde: „**Gij** beschuldigt mij van huichelarij, mijne vrienden! Niettegenstaande **gijlieden** mij reeds jaren gekend hebt, en de bedelingen **Gods** met mij in voorledene tijden hebt opgemerkt, nochtans nu, dewijl deze **ellenden** mij overkomen zijn, **nu**, beschuldigt gij mij van de vuilste, de zwaarste aller zonden — gij ziet mij aan voor **eenen** huichelaar. Maar ik vraag u in allen ernst (en antwoordt mij als eerlijke menschen, roept al de huichelaars, die gij immer kendet, u voor den geest; beschouwt hen in hunne onderscheidene klassen; weegt en meet hen in hunne verschillende gedragingen, en zegt mij, of gij in **eenen derzelve** deze twee kenmerken aantreft: „*Zal hij zich verlustigen in den Almachtigen P Zal hij God aanroepen te aller tijd?*” Gij kunt er wel op rekenen, dat zij sprakeloos voer hem zullen gestaan hebben. Niemand van hun **konde** zeggen, dat zij, onder al de huichelaars, welke zij ooit hadden aangetroffen, er **eenen** gekend hadden, die deze twee proeven konden doorstaan.

Overwegen wij die twee kenmerken, beide afzonderlijk.

I. Het eerste is: „*Zal hij zich verlustigen in den Almachtigen?*” Neen, in **geenen deele!** En waarom niet? Omdat hij, bij al zijne zich zelf aangematigde Godsdienst, nooit een deelgenoot **eener** nieuwe natuur **was**, nooit door den Beiligen Geest was wedergeboren, hem nooit een nieuw hart gegeven, noch een nieuwe geest in zijn binnenste gesteld was; — in één woord: dat er aan hem nooit een inwendig, geestelijk en **bovennatuurlijk** vermogen, waardoor alleen God kan gezien en gekend worden, is medegedeeld geworden. En dat was een der voornaamste redenen, waarom **hij** zich niet „in den Almachtigen verlustigde.” De natuur, hoe schoon ook gepolijst, hoe glad ook vernist, kan nooit opklimmen tot eene geestelijke kennis van de eeuwige wezenlijkheden, veel minder tot **eenen** geestelijken omgang en **gemeenschaps-oefening** met den volzaligen God. Maar behalve dit, heeft de **Heere** nooit, eenigermate, Zijne barmhartigheid

en genade **zijner** ziel medegedeeld; en dientengevolge, „zal hij zich nooit verlustigen in den Almachtigen.”

Trouwens, wat geeft het te kennen : *Zich te verlustigen in den Almachtigen?* Het geeft eene *bevrediging* te kennen. Van **nature** zijn God en de **menschen in oneenigheid**; daar is een sluitboom tusschen hen gesteld ; de zonde is tusschen beide gekomen en heeft den oorspronkelijken band, die God met het schepsel zamensnoerde, aan stukken gereten. De mensch is geworden „vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in hem is, van **wege** de verharding des harten.” Hij is in zonde geboren, en „het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God”; derhalve heeft hij vereeniging, bevrediging en verzoening noodig. En opdat deze vereeniging daargesteld zoude worden, moet er eene **uitwendige en inwendige bevrediging** plaats hebben. De zonde moet weggenomen en gerechtigheid aangebracht zijn, en God moet een welgevallen in den zondaar hebben. voordat de uitwendige **bevrediging** kan plaats hebben. En deze werd daargeateld, **door die eene offerande van Christus aan het kruis, toen „Hij met eene offerande in eeuwigheid volmaakte allen, die geheiligd worden,”** (Hebr. 10 : 14.) **Daarom** zegt de apostel : „En opdat Hij die beide met God in één **lichaam** verzoenen zou door het kruis, de vijandschap aan hetzelfde gedood hebbende.” (Efez. 2 : 16).

Maar benevens deze *uitwendige* is er ook eene *inwendige bevrediging*, overeenkomstig de woorden van Paulus Rom. 5 : 11: „En niet **alleenlijk** dit, maar **wij** roemen ook in God, door onzen Heere Jezus Christus, door **welken** wij nu de *verzoening* ¹⁾ gekregen hebben.” Deze bevrediging te ontvangen, wil zeggen, in ons hart en consciëntie de *bevrediging*, die Christus door de **plaatsvervanging** van Zijnen **geheiligden Persoon** daarstelde, te verkrijgen en te genieten, en, met al de toegenegenheden onzer zielen, de **Heere Jezus Christus**, als den Middelaar tusschen God en **menschen** aan te nemen en te omhelzen.

Maar de rampzalige persoon — de ellendige huichelaar, waarvan in den tekst **gesproken** wordt, kende nooit de vijandschap van zijn **vleeschelijk** gemoed ; de zonde werd hem nooit in hare verschrikkelijke **gedaante** kenbaar ; de vervreemding **zijns** harten **van God** is hem- tot hiertoe onbekend gebleven ; hij kende *nooit iets van den vloek van Gods wet*; — en **dewijl** hij nooit op eene bevindelijke wijze oneenigheid kende, **zoo** kon hij ook niets op eene bevindelijke wijze weten van bevrediging. Ook waren zijne **oogen** niet verlicht ge worden, noch zijn hart aangedaan, of hem kracht medegedeeld om den **Heere Jezus**, als den *Bevrediger* der kerk met God, te omhelzen. Daarbij heeft Jehova God de **Almachtige**, nooit Zijne liefde **eenigszins** in zijne ziel nedergelaten,

1) In de Engelsche **kantteekening**, zegt Philpot, te staan: „de meer letterlijke overzetting, *bevrediging*.” **Vert.**

of hem eene proef en bewijs Zijner tegenwoordigheid medegedeeld, Hij heeft nooit het Woord gevonden en dat opgegeten, (Jer. 15 :16). Het is nooit zijne spijs geweest, en het bevonden „zoeter te zijn, dan honig en honigzeem,” Zijne genegenheden strekten zich **nooit** uit tot daar, **waar Jezus zit ter rechterhand Gods, hij** heeft nooit genooten, gevoeliglijk **genooten** de waarheden des Evangelie's, noch waren ze zijner ziel eene vergasting, als zijnde, vette dingen, vol merg en goede wijn, tot zijnen droesem gelouterd en gereinigd. Bij **al zijne** Godsdienst, genoot hij nooit het minste inzicht- **van** de waarheden, die hij **belijdt te gelooven**; want **zij** hadden **geene** plaats in hem, **gelijk de Heere tot de Joden zeide : „Mijn Woord heeft in u geene plaats.”** De waarheden van het **Evangelie** werden nooit in **zijn** hart gegrift, **noch** waren zijne geestelijke spijs en drank, noch het element voor het leven zijner ziel. De **teekenen** van Gods gunst waren nooit zijne gelukzaligheid en zijn Hemel, ja, **hij kon er zich volkomenlijk buiten ver- genoegen ; inderdaad, had hij** zijne (zoogenaamde) Godsdienst niet gehad, hij was gelukkiger geweest, dan nu, want zijn hart was in de wereld, in de dingen van het zin- en zienlijke als bedolven. Geheel zijne belijdenis was zielloos — zonder leven, eu derhalve kende **hij** niet dat begeeren, dat hijgen naar God, „**ge- gelijk het hert schreeuwt naar de waterstromen.**” Hij genoot nooit **eenen** gezegenden omgang en verkeer met den Almächtigen, noch wandelde en sprak met **Hem**, „**gelijk een man** spreekt met **zijn** vriend.” Hij zocht **nimmer de eenzaamheid, opdat** hij, zonder verstoring, **met** God zou kunnen verkeerem; hij verbergde zich nooit in zijne binnenkamer, noch stak zijn hoofd in zijne peluw, **opdat hij in het verborgene met den Almachtigen zou onderhandelen.** Hij genoot nooit de tegenwoordigheid Gods, noch treurde over Zijne afwezigheid ; nooit zocht hij Zijne gunst noch vreesde Zijne fronsels. Zijn hart verhief zich nooit tot den Heere, **opdat Hij mocht nederdalen en zijne ziel zegenen.** Zoo dat al zijne belijdenis, zijn gewin en zijn hoop ijdel en tevergeefs was ; dewijl hem deze eene groote zaak ontbrak: „zich te **verlustigen** in den Almachtigen.” Geestelijke blijdschap en vertroosting waren zijner ziel altijd onbekend — zij waren zijner bevinding uitheemsch en zijner gewaarwording vreemd.

En nu, gij twijfelende, vreezende, beangstigde en geoefende ziel ! kendet gij nooit iets van dat zich „te verlustigen in den Almachtigen 3” Werd uwe ziel nooit uitgehaald in een onuitsprekelijk hijgen en verlangen naar de gezegende genietingen Zijner tegenwoordigheid ? Was het nooit uwe hart-grondige uitroep : „**Wien** heb ik nevens **U** in den Hemel 2 Nevens **U** lust mij Ook niets op aarde !?” En zeidet gij nooit tot Christus : „**Gij zijt al mijne zaligheid, en mijn gansche begeeren !?**” Kendet gij nooit een voorwerp op aarde, hetwelk uwer ziel zoo zeer

behaagde, dan de Heere Jezus Christus ? Was er nimmer een **voorwerp, hetwelk gij** zoo met de armen uwer toegene- genheid **omhelsdet**, dan Zijn heerlijke Persoon ? Was er niets, **dat zoo zeer uw hart verteederde**, bewoog en gaande maakte, dan een besef Zijner stervende liefde ? Is dat **zoo** ? — dan eijt gij geen huichelaar, noch kunnen alle menschen en **duivelen** ter wereld u eene zoodanige maken ; **want gij zijt een**, die zich verlustigt in den Almachtigen.” God Zelf heeft dat aangewezen, als een onuittwistbaar merkteeken Zijner kinderen, als een bewijs hunner oprechtheid, en Hij heeft het in deze brandende letteren van **een** eeuwigdurend licht aangeteekend, als **eene** getuigenis vóór hen **zoo wel**, als een **kenmerk** tegen allen, die hoe hoog ook geacht, of wandelende naar hunne belijdenis, zonder kennis daar aan leven en sterven.

2. Maar de **Heere** heeft eene *tweede* proef in den tekst **ne- dergelegd**: „*Zal hij God aanroepen te aller tijd?*” Neen, geens- zins! Hoe schoon is de aanschouwing **van** de bewijzen, die de **Heere ons** in de Schrift gegeven heeft! Wanneer wij deze twee bewijzen eenigezins nader beschouwen, dan zullen wij opmerken, hoe **wijzelijk** zij te zamen gevoegd zijn. Immers zullen er onge- twijfeld levende zielen zijn, die zeggen : „De toets, **zoo** even aan- gevoerd, is mij te hoog; ik vrees, dat ik mij niet in den **Almach- tigen** verlustige ; dat durf ik niet te zeggen, en daarom kan ik **dien** niet bereiken. Mijn hart is **zoo** verhard, mijn geloof **zoo** zwak, mijne liefde **zoo** nietig, mijne genegenheden gaan **zoo** naar het zin- en zienlijke uit, en mijne ziel wandelt **zoo** vaak in zulk **eene** donkerheid, dat ik de proefniet zal kunnen doorstaan : „mij verlustigende **in** den Almachtigen,” daar van schijn ik buitenge- sloten te zijn! **Goed**, maar de **Heere** heeft u daarom niet afge- wezen, dewijl **gij** tot dien toets niet komen kunt; **Hij** geeft u hier **eenen** anderen ! ontnemt daarom de eerste toets u alle hoop, de tweede verschafft u eene nieuwe weder : „*Zal hij God aanroepen te aller tijd?*” Ziet de wijsheid des Heiligen **Geestes** in den **ter- nederstelling** dezer woorden. **De** menschen **meenen** somtijds het Woord van God te kunnen verbeteren ; **zij** brengen er *deze veran- dering* in, en maken *die* wonderlijke verbetering; maar inderdaad bederven zij **Gods** Woord, door het met hunne oordeelkundige vingers **aan** te raken. Veronderstelt eens, dat de woorden : „*te aller tijd,*” verplaatst waren, en wat zou de uitwerking zijn ? — „*Zal hij zich te allertijd* in den Almachtigen verlustigen ? *Zal hij God aanroepen ?*” De enkele verschikking dier woorden zou de beide toetsen of proeven bederven en verwoesten. Want waar is die mensch, die zich *altijd* in den Almachtigen verlustigt? En zelfs de huichelaar kan en zal God eens in zijn leven **aan- roepen**, wanneer benauwdheid over hem komt, en God zijne ziel zal wegnemen. **Zoo** dat, door die verandering, beide de